

forum for
natur og friluftsliv i
Sogn og Fjordane

iVest Consult AS
post@investconsult.no

Leikanger 12.12.2016

Varsel om oppstart av planarbeid med Detaljreguleringsplan for Via Ferrata Hornelen, i Bremanger kommune. Høyringsfråsegn frå Sogn og Fjordane Turlag, Naturvernforbundet i Sogn og Fjordane og FNF i SF.

Innspel til planarbeidet.

Formålet med planarbeidet er å legge til rette for tursti og klatrerute/via ferrata til Hornelen, med tilhøyrande baseområde med drifts- og sanitærbygg, parkeringsplass, samt tilkomst til Fv616.

Oppstartsvarslinga for arbeidet gjeld eit større område ved Hornelen og Hornskor med grunngeving at ein i vidare planprosess skal kunne sjå på alternativ trase for sti- og klatrerute opp til Hornelen, samt mogleg behov og plassering av rassikringstiltak (vår understreking), eventuelt behov for utbetring av tilkomstveg og, og vurdering kring plassering av driftsbygg og parkeringsplass.

I oppstartsmøte med Bremanger kommune vart det vurdert slik at det i hovudsak er område kring drift- og sanitærbygg, parkeringsareal, samt tilkomstveg til Fv616, som skal detaljregulerast. Dette er eit mindre område i høve det som vert varsla. Det kan verte aktuelt at detaljreguleringsplan og omhandlar trase for sti- klatrerute opp til Hornelen.

I kommuneplanen for Bremanger kommune (27.04.2004) er området avsett til LNF-formål der store delar av området er merka som LNF-område der friluftsområde er dominerande.

Våre kommentarar:

Jamfør opplysningar frå Bremanger kommune i brev og sakspapir datert 24.mai 2016 i høve tiltaksområdet er: *Planstatus for planområdet er landbruks-, natur- og friluftsområde i gjeldande arealplan frå 2004. Fjellområda har retningsline «område der friluftsliv er dominerande» (skravert med grønt). Sjøområdet utanfor Hunskor og Hornelen er naturområde, NA. Planområdet er skredutsett, og arbeid med skredrapport pågår. Resultat av den reelle skredfarevurderinga må leggjast til grunn for det vidare arbeidet.*

Vi meiner vidare at både sti- og trase for Via Ferrata ruter samt eventuelle rassikringstiltak må detaljregulerast på lik line med dei føreslegne delane av tiltaket. Vi viser til Allemannsretten.no av Marianne Reuch som grunngeving for kravet.

Frå Allemannsetten.no ved Marianne Reusch:

*Den korte versjonen er at tilrettelegging i naturen over en lengre strekning med bolter, bøyer, stiger og bruer er **tiltak utendørs som krever søknad og tillatelse** etter [plan- og](#)*

FNF Sogn og Fjordane, Sognefjordvegen 40, 6863 Leikanger. Tel.: 480 20 532

[bygningsloven](#). Den gode siden av dette er at mange av de vanligste konfliktene (om betaling, adgangsbegrensning, sikkerhetsregler og vedlikehold) kan ryddes av veien i forkant gjennom kommunens saksbehandling.

Se sjekklister for kommuner og initiativtakere nederst i saken.

Tiltak som krever offentlig tillatelse. Hvis grunneieren gir tommel opp for etablering av en klatrestie, hva har da kommunen med saken å gjøre? Veien inn i plan- og bygningsloven går via [definisjonen av tiltak i § 1-6](#), som blant annet omfatter oppføring av konstruksjoner og anlegg, samt terrenginngrep. Terskelen for hva som kan gjøres uten å spørre kommunen først, er lav. Reglene om søknadsplikt står i lovens [kapittel 20](#), og detaljene finnes i [byggesaksforskriften](#). For tiltak utendørs er det bare nokså små og beskjedne konstruksjoner som er fritatt for søknadsplikt. Dette står i [byggesaksforskriften § 4-1 bokstav d](#) og omfatter blant annet oppføring av mindre levegger og forstøtningsmurer, samt mindre fylling eller planering av terreng. Etablering av klatrebolter, rapellfester eller sikring av en enkeltstående vanskelig passasje med rekkverk eller fast tau vil ikke være søknadspliktig. Det er anleggets samlede omfang som skal vurderes. Tilrettelegging over flere hundre løpemeter, kanskje opp mot en kilometer, fastmontering av flere hundre kilo stål og jern m.v. vil utvilsomt utgjøre et søknadspliktig tiltak, selv om klatrestien også har passasjer underveis som er uten tilrettelegging. Naturinngrepet er ikke nødvendigvis så stort (borring av noen hull i fjellet), men konstruksjonens totale omfang er årsaken til at anlegging av en Via Ferrata er søknadspliktig.

Arealplanen for området utgjør den aller viktigste forutsetningen for hva som kan tillates, både hjemme i din egen hage og ute i naturen. Steder der det er aktuelt med Via Ferrata vil som regel ligge i såkalte LNF-områder i [kommuneplanens arealdel](#) (arealer for landbruks-, natur- og friluftsliv samt reindrift). Her kan det gis tillatelse til tiltak for friluftslivet: Anlegging av en bru over en elv, bygging av en gapahuk eller sikring av en sti vil være i samsvar med arealformålet. Men så snart det er snakk om å etablere en konstruksjon som ikke kan brukes fritt av alle, vil dette i seg selv være i strid med arealformålet og derved utløse søknadsplikt. Gjennom tillatelsen som gis, kan kommunen sikre at klatrestien ikke bare forvaltes utfra næringsinteresser og at friluftslivet stenges ute. I noen tettstedsnære områder kan det kanskje være aktuelt med en egen reguleringsplan for å rendyrke et område som kommersiell klatrepark (på samme måte som fornøylespark eller badeland). For en Via Ferrata i fjellet vil den mest nærliggende fremgangsmåten likevel være søknadsbehandling basert på kommuneplanens arealdel. I nasjonalparker og andre verneområder kan naturligvis ingenting settes i sving uten klarsignal fra vernemyndighetene.

Hensikten med søknadsplikten er blant annet at kommunen før tiltaket gjennomføres kan avveie ulike interesser knyttet til arealbruken, og eventuelt sørge for at tiltaket tilpasses andre samfunnsinteresser. Gjennom søknadsprosess og tillatelse kan det blant mye annet avklares hvilken informasjon som skal gis til publikum om vilkår for bruk av anlegget, opplysninger om alternative traseer, ordens- og sikkerhetsregler, bestemmelser om tilbakeføring dersom anlegget ikke lenger vedlikeholdes m.v. Søknadsplikten sikrer klarhet i hvem som er tiltakshaver. Konstruksjonene i en Via Ferrata omfattes av kravene i Byggteknisk forskrift. Klatrestien omfattes også av produktkontrollloven, og den ansvarlige har plikt til å treffe rimelige tiltak for å forebygge at innretningene som er tilgjengelig for publikum ikke medfører helseskade.

Det sentrale er at grunneier i samarbeid med eventuell initiativtaker ikke på egenhånd, uten kommunens tillatelse, kan etablere en større konstruksjon i et LNF-område, og samtidig foreta vurderinger om behovet for adgangsbegrensning som følge av sikkerhet osv. Og – det er kanskje unødvendig å nevne – kravet til søknad og tillatelse gjelder også når kommunen selv er initiativtaker eller grunneier.

Betaling for bruk. Igjen, hva med allemannsretten? Det står i friluftslivloven at alle har rett til å ferdes fritt i naturen. Da kan vel ingen nekte meg adgangen til en Via Ferrata, kreve at jeg har med guide, eller forlange betaling? Problemstillingen er kjent fra alle sider av

friluftslivet. Når det tilrettelegges utendørs for én spesialaktivitet, innskrenkes samtidig ofte mulighetene for mer allment friluftsliv. Golfbaner, klatreparker og badeland er eksempler på dette. Betaling for bruk av tjenester eller anlegg utover det å bruke naturen "som den er" vil være tillatt. I alpinbakken må man betale for heisen, selv om det ellers er lov å ferdes fritt. Men grunneiere eller deres avtaleparter kan ikke etablere slike betalingsordninger på egen hånd. Når kommunen gjennom byggesaksbehandlingen åpner for tilrettelegging som krever brukerbetaling, er dette en ordning som går foran allemannsretten til fri ferdsel. (Forkjørsretten følger av [friluftsløven § 19](#)). I utmark der det er gjort tilrettelegging som ikke er søknadspliktig må eventuelle betalingsordninger godkjennes av kommunen og vedtas gjennom lokal forskrift ([friluftsløven § 14](#)). Dette kan for eksempel være aktuelt for en opparbeidet teltplass med toalettfasiliteter eller lignende.

Sjekkliste for kommuner og initiativtakere som ønsker å etablere en Via Ferrata

- Ligger traseen i verneområde eller dekkes av restriksjoner med hjemmel i [naturmangfoldloven](#)?
- Innhente tillatelse fra grunneier
- Detaljert beskrivelse av tiltaket – behov for terrenginngrep, masseforflytning, sprenging, boring, installasjonenes vekt og materialtype, antall løpemeter wire m.v.
- Vanligvis tilstrekkelig å søke om tillatelse med utgangspunkt i kommuneplanens arealdel. Får tiltaket vesentlige virkninger for miljø og samfunn, må det på forhånd utarbeides egen reguleringsplan ([plan- og bygningsloven § 12-1 tredje ledd](#)).
- Skal motorkjøretøy benyttes, helikoptertransport av fjellboringsmaskiner eller materialer til konstruksjonene? I så fall må tiltaket også klareres etter [lov om motorferdsel i utmark](#).
- Hindrer tiltaket annen ferdsel eller alminnelig friluftsliv? I så fall – hva kan gjøres for å avbøte ulempene? Hvilke prioriteringer skal gjøres i møte med eksisterende stier eller andre klatreruter?
- Hvilke sikkerhets- og ordensregler og eventuelle betalingsordninger er ønskelige? Hvordan skal disse forankres i tillatelsen og kommuniseres til publikum?

Utgreiingsbehov:

Vi meiner dei tema som skal vurderast i planarbeidet og som er lista opp, er dekkande, inklusive ein ROS-analyse som grunna skredfaren i tiltaksområdet her vil vere avgjerande viktig.

Innspel til planarbeidet:

Alle delar av tiltaket innafor planområdet inkl. alternativ trase for sti- og klatrerute/Via ferrata opp til Hornelen og mogleg trong for og plassering av rassikringstiltak må inkluderas i detaljreguleringsplanen jamfør planjuridiske vurderingar av Marianne Reusch.

Vi viser til tidlegare innsendte fråsegn til saka sendt Bremanger kommune. Vår hovudinnvending mot tiltaket Via Ferrata i Hornelen er at Hornelen er eit fjell med ein særleg status, utan tekniske inngrep, og bør framleis vere det. Hornelen er det høgste fjellet rett opp av havet i Nord-Europa. Historiene om hekser og om klatreturen Olav Tryggvason gjorde der, gjer fjellet til eit historisk minnesmerke. Symbolsk er dette vår Lorelei, berre så mykje større og mektigare enn berget i Rhinen – fordi fjellet er natur, ikkje mekanisert. Hornelen er eit mykje brukt turmål, og har status som nasjonalt viktig friluftsområde i fylkesdelplanen for arealbruk. I slike område skal omsyn til friluftsliv ha større vekt enn elles som innvending mot inngrep som vil redusere kvalitetane.

Etter vår oppfatning er planen om Via ferrata eit turismeprojekt, ikkje eit friluftslivstiltak. Det norske folket er eit folk på tur, og dei aller fleste er ute etter natur som er uforstyrta av støy og inngrep.

Med venleg helsing

Sogn og Fjordane Turlag
Ron Overdevest, Naturvernutvalet leiar
Marino J. Ask, leiar

Sogn og Fjordane Turlag

Naturvernforbundet i Sogn og Fjordane
Erik Solheim, rådgjevar

Elisabeth Dahle
FNF koordinator

Vedlegg:

20160627 Bremanger kommune Via Ferrata Hornelen, fråsegn til Bremanger kommune om sakshandsaming.
Hornelen, vår Lorelei, innlegg i Firdaposten, juli 2016.